

ILUSTRIRANI

GLASNIK

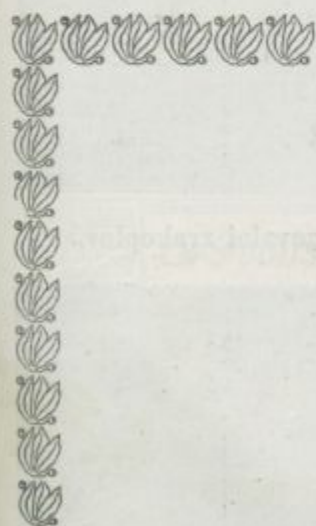
LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8-,-, ZA DIJAKE KRON 6-,-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10-,-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13-,-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 28. OKTOBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 9.

Pred staro katedralo v Vilni ob slavnostnih dneh

Naša konjica zasleduje Ruse na begu iz Poljske

Zrakoplovno bombardiranje. Privezan zrakoplov. Južno bojišče. Ljubljanski strelec. Zvonovi za topove. Padli junaki. Naši vojaki. Grobovi ob Dnjestrju. Ruska iznajdba. Znamenja na nebu. Sv. Višarje v razvalinah i.t.d.

Besni invalid na fortu Ratonneau.

(Dalje.)

»Žalibog, zaradi kletve moje matere,« je vzdihnila gospa. »Svojega očeta nisem poznala. Moja mati je imela veliko moških okrog sebe, katerim sem morala streči, to je bilo vse moje delo. Bila sem sanjarska in sploh nisem pazila na prijazne govore teh mož; mati me je varovala pred njihovo vsiljivostjo. Vojska je te gospode, ki so

nikoli nisem bila. V to srečno tišino je pa stopila moja mati zmerjajoč in preklinjajoč; ne morem ponoviti, kako me je imenovala, tudi se nisem sramovala, kajti vedela sem, da sem bila nedolžna, in da on ne bi mislil nič hudega. Hotela me je odtrgati proč, toda on me je trdno držal in ji rekel, da sva zaročena, saj nosim jaz že njegov prstan. Kako se je skremžil obraz moje matere! Meni je bilo tako, kakor bi gorel plamen iz nje; oči je obrnila, bile so čisto bele; preklela me je in s slovesnim govorom izročila hudiču. In kakor se je zjutraj, ko sem videla Francoeurja, v mojih očeh zasvetil svetel žarek, tako mi je bilo sedaj, kakor bi črn netopir razprostrl čez moje oči svoje prozorne perutnice; svet mi je bil napol zaprt in jaz nisem več bila čisto sama sebi v oblasti. Moje srce je obupalo in morala sem se smejati. »Ali slišiš, hudič se že smeje iz tebe!« je rekla mati in je

če me ni raztreslo njegovo živahno pripovedovanje; videla sem pred seboj mater, črno s plamenečimi očmi, vedno preklinjajočo, in nisem se mogla otresti spomina. Francoeurju nisem hotela ničesar povedati, da bi mu s tem ne otežila srca; tožila sem, da me glava boli, kar ni bilo res, in zopet drugič, da me zobje bole, česar tudi nisem čutila, samo, da bi smela jokati, kakor sem morala. O, če bi mu bila takrat bolj zaupala, bi ne bila povzročila njegove nesreče, toda vsakokrat, kadar sem mu hotela povedati, da mislim, da sem vsled materine kletve obsedena, mi je zlodej zaprl usta, tudi sem se bala, da bi me zapustil, in če sem samo mislila na to, sem komaj še živela. Ta notranja muka in slednjič morebiti tudi moje prenaporno delo mi je izpodklopalo zdravje. Hudi krči, ki sem mu jih zakrivala, so mi grozili, da me umore in zdelo se mi je, da zdravila bolečine le še pomnože. Komaj je ozdravil, je že napovedal poroko in neki star duhovnik je imel svečan govor, v katerem je Francoeurju vse na srce polagal, kaj sem zanj storila, kako sem mu darovala domovino, blagostanje in prijateljstvo in sem si s tem še celo nakopala materino prokletstvo, vse te težave mora z menoj deliti in vso nesrečo bova morala nositi skupaj. Mojega moža je bilo groza teh besed, a vendar je rekel dosti slišen

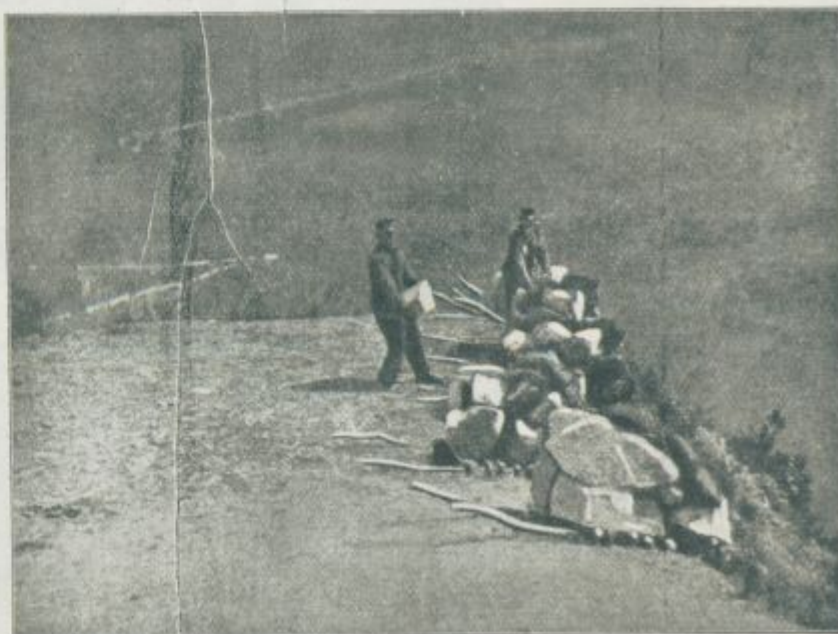
Naši zrakoplovci bombardirajo municijsko tovarno v Bresciji.

mojo mater obiskovali in so pri nji igrali prepovedane igre, večinoma razkropila; odslej sva živeli v njeno veliko nevoljo zelo samotno; zato je enako sovražila prijatelja in sovražnika, nobenemu, ki je šel ranjen ali lačen mimo hiše, nisem smela dati kakega darila. To me je zelo žalostilo in nekoč sem bila čisto sama in sem pripravljala obed, ko se je mimo peljalo več vozov ranjencev, katere sem po jeziku spoznala za Francoze, ki so jih Prusi ujeli. Ves čas sem bila pripravljena, da bi šla k njim, toda bala sem se matere; ko sem pa na zadnjem vozu zagledala Francoeurja z zavezano glavo, pa še sedaj ne vem, kako mi je bilo pri srcu; pozabila sem na mater, vzela sem juho in žličo, stanovanja nisem zaklenila in sem kar tekla za vozom v Pleißenburg. Našla sem ga; bil je že izstopil; hitro sem govorila z nadzornikom in takoj sem znala pridobiti ranjencu najboljše slamnato ležišče. In ko je ležal na njem, kakšna blaženost je bila v mojem srcu, da sem smela dajati trpečemu gorko juho. Iz oči mu je sijalo veselje in zatrjeval mi je, da imam okrog glave svit. Odvrnila sem mu, da je to moja avba, ki se je pri hitrem opraviilu nad njim odvezala. Odgovoril je, da prihaja svit iz mojih oči. Oh, te besede nisem mogla pozabiti in če bi še imela svoje srce, bi ga mu bila dala za te besede. »To je pa res in lepo!«, je rekel poveljnik in Rozalija je nadaljevala: »To je bila najlepša ura mojega življenja in vedno bolj vneto sem ga gledala, ker je zatrjeval, da mu dobro de, in ko mi je slednjič nataknil na prst majhen prstan, sem se čutila tako bogato, kot še

šla izmagoslavno proč, med tem ko sem jaz nezavestna padla na tla. Ko sem zopet prišla k sebi, se nisem upala k njej in ranjenca zapustiti, na katerega je ta dogodek zelo slabo vplival. Da, jaz sem skrivaj materi kljubovala zavoljo krivice, ki jo je storila nesrečnežu. Šele tretji dan sem se splazila, ne da bi Francoeurju povedala, zvečer domov, pa si nisem upala potrkatati na vrata. Končno je vendar prišla neka žena, ki nam je stregla in mi je povedala, da je mati hitro vse stvari prodala in odpotovala z nekim tujim gospodom, ki je bil najbrže igralec, pa nihče ne ve kam. Tako sem bila od vsega sveta zapuščena in dobro mi je delo, da sem tako, rešena vseh ovir, padla v roke svojemu Francoeurju. Tudi moje mlade znanke v mestu me niso hotele več poznati in tako sem morala živeti samo njemu in njegovi oskrbi. Zanj sem delala; doslej sem se s kleklanjem samo zaradi lepšega igrala in nisem se sramovala ta svoj izdelek prodajati, kajti njemu je prinašal udobnost in okrepčilo. A vedno sem morala misliti na mater,

Privezani opazovalni zrakoplov.

Prizor z južnega bojišča: Naši vojaki pripravljajo kamenit plaz.

»da« in bila sva poročena. Blaženi so bili prvi tedni, čutila sem se za polovico olajšano od vsega trpljenja in takoj sem slutila, da je polovico prokletstva prešlo na

dati med invalide ali pa bolne. Poveljnik je imel nekaj ozira name, uslišal je mojo prošnjo, dokler ga ni njegova divjost nasproti poveljujočemu generalu tega od-

Poveljstvo polka ljubljanskih strelcev. (X polkovnik H. Kutschera.)

mojega moža. Res je kmalu tožil, da mu vedno stoji pred očmi oni pridigar v črni obleki in mu grozi. Zato so mu pa duhovniki, cerkve in svete podobe tako zoprne, da jih mora kleti in ne ve zakaj, in da bi si to misel izbil iz glave, se čisto prepusti vsemu, kar mu pride v glavo, da pleše in pije, in pa mu je boljše. Jaz sem vse zvrčala na ujetništvo, če prav sem dobro vedela, da ga zlodej muči. Ker je poveljnik zelo skrbel zanj, ga je premestil, pač ga je pri polku pogrešal, kajti Francoeur je bil izvrsten vojak. Lahkega srca sva odšla iz Lipskega in sva si v pogovorih naslikala lepo bodočnost. Komaj smo bili rešeni vsakdanjih skrbi, smo prišli v prezimovališče, kjer bi dobro preskrbljena armada lepo živela, tedaj se je nagla jeza mojega moža večala, po cele dneve je bobnal, da bi se raztresel, prepiral se je in pretepal, poveljnik ga ni mogel razumeti; edino z menoj je bil nežen kakor dete. Ko se je pohod zopet začel, sem povila sinčka, in zdelo se mi je, da je bil z mukami rojstva vrag, ki me je mučil, od mene čisto pregnan. Francoeur je bil vedno svojeglavnejši in vedno bolj ujezljiv. Poveljnik mi je pisal, da je tako drzen, kakor bi bil besen, toda doslej je bil še vedno srečen; njegovi tovariši mislijo, da je blazen in on se boji, da bi ga moral

generalu tega oddelka, kar sem že povedala, spravila v ječo, kjer je zdravnik izjavil, da trpi še na blaznosti vsled one rane na glavi, ki je bila v ujetništvu zanemarjena, in mora še vsaj par let bivati v toplem podnebnju med invalidi, če bi se morebiti to zlo dalo odstraniti. Njemu je bilo rečeno, da pride za kazen svojega prestopkamed invalide in s kletvami se je ločil od svojega polka. Od poveljnika sem si iz-

prosila pisanje in sem sklenila, Vam vse zaupno razodeti, da se ne sodi po strogoosti zakona ampak po svoji nesreči, katere edini vzrok je bila moja ljubezen, in da ga v njegovo korist spravite v kak majhen oddaljen kraj, da bi tukaj v velikem mestu ne prišel ljudem v zobe. Toda milostljivi gospod, Vašo častno besedo pa že sme zahtevati ženska, ki Vam je danes izkazala malo uslugo, da bodele namreč skrivnost njegove bolezni, katere še sam ne sluti, in ki bi njegov ponos razžalila, zase ohranili.«

»Tukaj je moja roka,« je rekel poveljnik, ki je z zadovoljstvom poslušal vneti govor gospe, »še več, Vašo prošnjo hočem trikrat uslišati, če Francoeur kdaj res kaj neumnega napravi. Najboljše pa je, če se to prepreči in zato ga takoj pošljem v zamenjavo na neki fort, ki rabi samo tri može posadke; tam bodele dobili zase in za otroka udobno stanovanje, on bo pa imel malo prilike za neumnosti in če bi kakšno napravil, ne bo nihče zanj izvedel.« (Dalje.)

Tirolska vas daruje zvonove za topove.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha. (Dalje.)

Vendar — moram Ti vse povedati, luč in senca se mnogokrat prepoji v življenju — vendar menim, da se je preveč zagrizel v misel, da bom poročila Boba Maxwella, mladega fanatika, ki je vsled svojih socialističnih idej izgubil pamet. Jaz vem, da je upal do zadnjega hipa na obvestilo od njega. To bi pač ne imelo mnogo veljave; jaz sem se bila že davno odločila, da sledim svoji zvezdi, in nobena očetova muha bi me ne bila odvrnila od tega. Spoznala sem, da je to moja usojena prihodnost, in to sem morala izpolniti. Toda ubogi papa si je pač za enkrat zaklenil v srce

Boba — njegov oče mu je bil prijatelj v vojski —. In zdaj je včasih res ves potr in žalosten ter potem venomer mrmra: »Ubogí Bob, ubogí Bob!« Ralph se srčno zabava pri tem in začne tudi on: »Ubogí Bob, ubogí Bob!«, da se jaz moram smejati. Tudi pravi večkrat: »Bob je moral iti svojo pot!« in: »Samo da bi jaz imel svoj prstan!« To je prstan, ki ga smatra za talisman. Ralph ga je dobil v Indiji od nekega Bramana ali nekaj takega; on ga je potem zastavil gospodu Maxwellu kot v nekakšno poroštvo, da izpolni ta svojo blazno nameró. Vsekakor je bil prstan zelo dragocen; Ralph pravi, da ga mora zopet imeti. Vse skupaj je bila neka budalostna stava v dublinskem klubu. Nihče ni verjel, da misli gospod Maxwell resno, dokler ni zahteval prstana. In Ralph ni mogel drugega, kakor da ga je dal. Toda papa je žalosten. Ralph meni, da je ta otožnost posledica protina, ki bo kmalu prešla.

In kakor mislim, sem Ti zdaj izporečila vse. Toda še nekaj bi bila kmalu pozabila. Sicer je samo majčkена malenkost; a Ti se zanimaš za vse, kar se tika mene.

Organist je v katedrali tolkel poročno koračnico iz »Lohengrina«, a je kar naenkrat prenehal. Vzrok temu je bil nered v hidravlični pripravi pri mehu ali nekaj takega. Sicer bi — ne, nekatere moje prijateljice bi dejale, da je to slabo znamenje. Upam, da sem vzvišena nad takimi stvarmi; toda najdejo se praznoverni ljudje. Ali ne vem nič več? Ne, nič več, kakor to, da Tebe, preljuba Edith, nad vse ljubim in neprestano koprnim po dnevu, ko se snideva. Jaz tako nujno potrebujem prijateljice in je nimam niti ene. S tem žalostnim priznanjem ostajam

Tvoja Mabel Outram.

Pripis: Ralph mi je pripovedoval, da je sorodnik nekega slavnega Outrama, ki se je proslavil v Indiji v osemnajstem ali sedemnajstem stoletju. Jaz ne vem več, katero stoletje. N' importe! (Me ne briga!) Ali ni tudi Ralph velik mož, oziroma ali lahko ne postane? M. O.

Ko je mala gospa, na katero je bilo pismo naslovljeno, isto nekega mračnega decemberskega dne prejela, ko se je staro

Na poti v bolnišnico.

Spisal Anton Čehov.
(Konec.)

»Zakaj se ne topi sneg na njenem obrazu?« si je mislil, medtem ko mu je šla po hrbtu in skozi prezeble noge neka notranja mrzlot. »Na mojem obrazu se topi sneg, a na njenem ne... Hm... čudno!«

Strugar se je bal pripoznati, kar je takoj mislil ob tem spoznanju, toda k pripoznanju tega je hotel po ovinkih. Čudovito se mu je zdelo to, da se sneg na njenem obrazu ne topi, čudovito tudi, da se je obraz tako spačil, da je dobil voščeno barvo in postal strog in tako resen.

»No, ti si neumnica!« je mrmral strugar. »Jaz govorim s teboj odkrito, kot pred Bogom, ti pa... No, ti si neumnica! Nazadnje te pa kar ne peljem k Pavlu Ivaniču!«

Strugar je spustil vajeti in se potopil v misli. Celo uro je mislil in molčal. Ni

se je že končalo. Niti ni imel časa začeti s staro ženo živeti tako, kot je prav, z njo prijazno govoriti, sočuvstvovati — in že je mrtva. Štirideset let je živel z njo in teh štirideset let je prešlo kot sanje. V pijanosti, pretepih in uboštvu je preteklo življenje neslišno. In kot nalašč je umrla starka ravno zdaj, ko je spoznal, da ji je delal krivico, — nemoško je živeti brez nje, ker nosi pretežno krivdo na vesti.

»Ona je morala beračiti!« se je spomnil. »Jaz sam sem jo nagnal, da je prosila kruha pri ljudeh. Ta je bila lepa! Neumnica naj bi bila pač živela še deset let, da ne bi mislila, da sem jaz tak človek. Sveta Mati božja, kam pa peljem? Sedaj se ne da več ozdraviti, ampak pokopati je treba. Nazaj!«

Strugar je obrnil in bil z vso močjo po konju. Pot je bila od ure do ure slabša. Tuhtam je zadel med vožnjo ob kako

ko se je enkrat po ženitovanju napil, vrغل na klop k peči in se ni, do zdaj takorekoč, zbudil iz tistega pijanega spanja. Ženitovanja se spominja, toda kar je pa bilo potem dalje — naj ga kdo ubije — ne more se spomniti, kot da je pil, spal in tolkel. Tako je šlo štirideset let k vragu... Beli oblaki snega so dobivali polagoma rjavo barvo. Mračiti se je začelo.

»Kam peljem?« si je zaklical naenkrat strugar. »Treba je pokopati, jaz pa peljem v bolnišnico... Ves sem iz uma!«

Strugar se je zopet vrnil in tolkel zopet konja. Mala kobila je napela vse moči in sopeč je letela v lahkem teku naprej. Strugar je udarjal po hrbtu... Za seboj je slišal neko trkanje in čeravno se ni ogledal, je vedel, da tolče glava mrtve žene ob sani... Bilo pa je temneje in temneje, veter mrzlejši in ostrejši...

»Iznova bom začel živeti...«, je mislil strugar. »Nove priprave bom kupil, dobil

Na fronti. 1. nadporočnik Grabljević, 2. stotnik Rojnik, 3. stotnik Sporer.

Šest tovarišev, ki so se po trinajstih mesecih spet srečno sešli v Radgoni.

se upal ogledati po nji; bilo ga je groza. Da bi jo kaj vprašal in ne dobil odgovora, je tudi strašno. Končno, da bi se osvobodil negotovosti, se je odločil. Ne da bi se ozrl, je popadel njeno mrzlo roko, ki je padla mrtva zopet nazaj.

»Umrla je tedaj. Tega je bilo treba!«

In strugar je jokal. Manj je bil potr, ko jezen. Mislil je na to, kako hitro vse na svetu mine! Komaj se je začelo trpljenje,

smreko, ki mu je razpraskala roke in nato je bilo zopet vse telo v vrtincu vetra...

»Znova hočem živeti...« je mislil strugar.

Spomnil se je, da je bila Matrjona pred štiridesetimi leti mlada, lepa, vesela, doma pri premožnem kmetu. Dali so mu jo za ženo, ker so mnogo dali na njegovo rokodelstvo. Vse je kazalo za srečo, toda vsa sreča je obstojala v tem, da se je,

naročila... Denar bom dal stari... Da!« — Sedaj pa so mu padli vajeti iz rok. Hotel jih je pobrati, pa ni mogel, roke so mu odpovedale...

»Saj je vseeno,« je dejal, — »konj bo tudi tako tekkel dalje. Spal bom zdaj... Medtem ko bo pogreb in zadušnica, hočem počivati.«

Strugar je zaprl oči in zaspal. Kmalu nato je zapazil, da konj stoji. Odprl je

leto ravno poslavljalo, je začela vzklikati besede, ki jih njena pestunja Hindučanka prav nič ni umela. Cel dan je hodila molčeča in zatopljena v težke skrbi, da jo je soprog vprašal pri večerji:

»Ali je v Delhij izbruhnila vstaja ali se pripravlja k potresu? Jaz Te še nikoli nisem videl tako prepadene.«

V odgovor si je nemo položila prst na usta in vihtela pismo v zraku.

Parkrat jo je slišal mrmrati: »Porfirna vaza! Zvita kobra na dnu! Sanskrit!«, a ni stavil novih vprašanj.

XX. Uboğa zvitorepka.

Po obisku gospoda Lambertona se je gospoda Maxwella polastila, in naj se je še tako upiral, težka otožnost; Hamerton in njegova hčerka sta prinesla s seboj ozračje, ki ga dihata izobrazba in bogastvo. Cele dolge mesece mu je bilo tuje. A zdaj sta mu vzbudila spomine na prejšnje življenje in vse prijetnosti, ki so z njim spojene. Po tem obisku je zadobil Lisheen v njegovih očeh pečat umazanega uboštvu,

ki ga prej ni imel. In — ali naj povem? — njegova postrežnica Debbie, ki jo je včasih gledal z občutkom bratovskega nagnjenja ter občudoval njeno zdravo svežost in kmetiško ljubkost, se mu je naenkrat izpremenila v navadno kmetiško punico, ki je bila sicer zdrava in močna, toda manjkal ji je oni posebni čar izobrazene deklice. Da se je vse njegovo čuvstvovanje tako izpremenilo, mu je bilo zelo mučno; vest in čut časti sta se mu odločno protivila. Toda zaman. Obisk je v ubožno hišo prinesel sij, v katerem so stvari zadobile ves drugačen izraz. Stara, prijazna slika je izgubila za večno.

In medtem ko je razmišljal o izpremembi svojega čuvstvovanja, se mu je z neizprosno nujnostjo vsiljevalo spoznanje, da je njegova namera že spodletela. On ni ničesar dosegel. Ljudje so še bili ravno taki, kakršne jih je pred meseci našel. Še te družine ni povzdignil, kaj šele celo ljudstvo. Vse, o čemer je sanjal v svojih najsrečnejših trenutkih, se je razblinilo v nič. Toda nekaj je pridobil: veliko razsvetljenje, globok, jasen vpogled v razmere, v

katerih se mu je zdelo, da mora obupati. Kar je kdaj bral ali slišal o bednem, ubožnem stanju irskega kmeta, je ob resničnem položaju zbledelo v medlo senco. »Bog v nebesih!« je vzkliknil. »Četrť milijona ljudi v takih razmerah! Kamenje bi moralo govoriti.«

V ostrem, izrazitem nasprotstvu z njegovim neuspehom so bili uspehi Angleža Lambertona. Pri Pierryju in pri očetu Cosgroveju je večkrat oprezno vpraševal. O uspehih ni bilo dvoma; gospod Hamerton je pokopal blatno vas z razpalimi kočami in na njenem mestu sezidal ljubko, slikovito naselbino z rdečimi strehami iz opeke; ukazal je tudi zažgati trohico starih, polomljenih ribiških čolnov in jih nadomestil s flotilo dobrih, lepih bark. Njegovo delo je bil dalje nasip v luk, odkritje kamenoloma v hribu, ki je hranil svoje zaklade že od stvarjenja sveta. S sredstvi znanstva je oživil industrijo, ki mu je nesla precejšnjo rento in njegovim delavcem omogočala dostojno življenje.

»Koliko plača?« je vprašal gospod Maxwell.

oči in zagledal nekaj temnega pred seboj, podobnega koči ali seniku... Hotel je s sani in pogledati, toda v svojem telesu je čutil tako trudnost, da je bil pripravljen rajši zmrzniti kot pa se ganiti... In zaspal je zopet mirno.

Zbudil se je v veliki sobi s poslikanimi stenami. Skozi okna je sijala svetla solnčna luč. Strugar je zagledal tik sebe

škaflo za cigare iz najlepšega brezovega lesa! Krogle za kroglet bom ustrgal...«

Doktor je napravil odklanjajočo kretanje z roko in zapustil sobo. S strugarjem je bilo pri koncu! —

☉ Darujte za „Rdeči križ“! ☉

srčni hibi, ki jo je dobil v Galiciji, v bolnišnici v Marmaros-Szigetu na Ogrskem. Bil je priden in tih fant. Mlajši njegov brat je ujet na Ruskem.

† Ivan Rjavec.

Tužno je bilo poročilo, ki nam je došlo z južnega bojišča. Padel je nadopolni Ivan Rjavec iz Šebrelj, zadet od granat-

Matija Mikl
padel v Galiciji.

Fran Rjavec
padel na juž. bojišču.

Franc Čebašek
padel v Karpatih.

Alojzij Čebašek
padel v Galiciji.

Mirko Zavrtnik
padel na ital. bojišču.

Janez Zaman
padel na sev. bojišču.

ljudi in hotel se je pokazati kot častivreden, pameten mož...

»Zadušnico se mora brati!« je dejal. »Recite duhovniku...«

»Že dobro, že dobro! Leži mirno!« ga je prekinil glas nekoč.

»Očka! Pavel Ivanič!« je zaklical strugar začuden, ko je zagledal doktorja. »Vaše blagorodje... moj dobrotnik!«

Vstal bi bil in padel pred zdravnikom, toda zapazil je, da so mu odpovedale roke in noge.

»Vaše blagorodje! Moje noge, kje so? Kje so moje roke?«

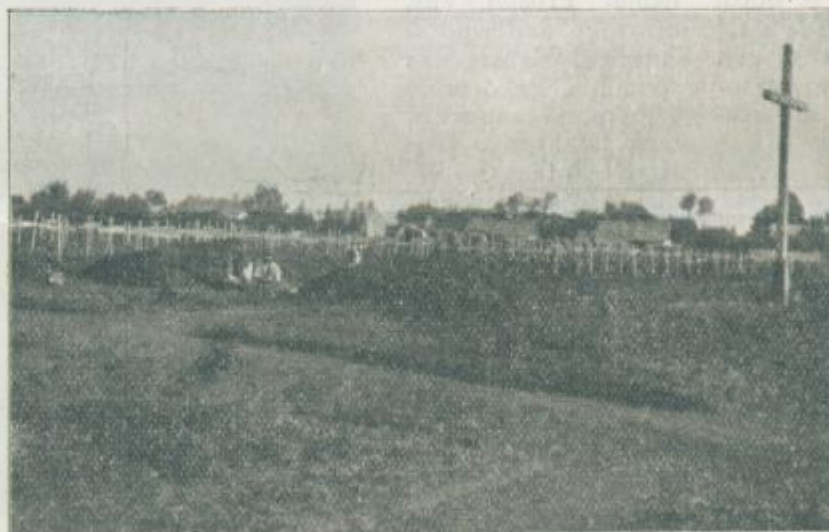
»Tvoje roke in noge so proč... Zmrznile so ti! No, no... zakaj jočeš? Saj si vendar živel dovolj dolgo — Bogu hvala! — Gotovo si živel šestkrat po deset let — to je vendar dovolj!«

»Hudo je!... Vaše blagorodje, hudo je! Prosim za milostno odpuščanje! Še pet, šest let da bi živel... Zakaj? Imam tujega konja, tega moram dati nazaj... Mojo staro moram pokopati... In kako hitro vse mine na tem svetu! Vaše blagorodje! Pavel Ivanič! Najfinejšo

† Matija Mikl,

najstarejši sin vrle kmečke hiše p. d. Čepot v župniji Sv. Lenarta pri Sedmih studencih, Koroško. Star je bil 24 let in je umrl na

Vojaški grobovi ob Dnjestru.

nega drobca naravnost v srce; 24. junija 1915. je nezvesti sovražnik besno streljal, da so se granate in šrapneli usipali, kakor dež na in okoli Podgore pri Gorici. Ivan in nekoliko drugih vojakov so bili v nekem hlevu, kjer so imeli telefon in konje, toda sovražna granata je pogodila hlev. Vse je bilo polno črnega dima, Ivana je smrtno ranilo; mlado življenje je v treh minutah ugasnilo na rokah prijatelja. A blaga duša je odšla po plačilo v sinje višave. On sedaj nevzdravno spi na podgorskem pokopališču, in čaka na svidenje nas vseh, tam gori, kjer ni več borbe, ne solza, ne tuge in vojske, kjer je vse, vse minulo, vse prešlo.

Cvetk pa rajskih na gomilo
Ti mnogo trosimo;
duši Tvoji v pokrepilo,
mnoho za Te molimo!
Duša pa veselje vživa
v raju tam med angeli!

† Franc Čebašek.

Pokojni Franc je bil rojen leta 1892. v Zgornjih Pirničah pri Medvodah. Po poklicu je bil mizar. Ko se je izučil, je šel malo v svet. Nekaj časa je bi-

»Neporočenim petnajst, oženim dvajset do petindvajset šilingov,« je dejal Pierry z glasom, kakor bi pripovedoval pravljice.

Oče Cosgrove je odgovor potrdil in pristavil, da ne delajo več ko devet ur na dan, namreč od sedme do devete, od desete do ene in od dveh do šestih.

»In ljudje niso nikoli stavkali?«
»Ne, pač so nekoliko mrmrali, a več ne.«

»Nam je potreba še močne angleške roke nad nami,« je dejal gospod Maxwell. Žalostno priznanje lastne nemoči.

Občutek njegovih neuspehov ga je neizmerno mučil. Kako bi se vrnil v Dublin in stopil pred svoje tovariše? Čas je neznančno brz, in on ni našel izhoda iz strašnih težkoč, v katere se je prostovoljno zamotal. Samo da bi mogel govoriti z gospodom Hambertonom in mu razložiti svoje razmere in svoje neuspehe, da bi mogel poiskati pri njem sveta in tolažbe. A na njegovo povabilo mu je bil dal odgovor, ki je bil dovolj jasev in razločen. In kako naj bi zapustil te ljudi, ki so mu bili

tako dobri? Zašel je v strašno slepo ulico. In povsem ni bilo nobenega izhoda.

Nekaj dni pred Božičem je prišlo dolgo pričakovano pismo ene hčere, ki je bila v Filadelfiji. Zelo se je opravičevala, ker ni tako dolgo pisala; bolezen ji je pobrala njene majhne prihranke.

Vendar je poslala pet funtov; v Lisheenu je zavladalo veliko veselje.

»Ponesem jih agentu,« je dejal oče, »in dal si bom napraviti potrdilo, da je vse v redu. Nato lahko priženemo živino nazaj. Upam, da nam potem dolgo časa ne bo treba izprazniti hiše.«

»Jaz Vam svetujem nekaj boljšega,« je pripomnil Pierry. »Kupite sebi in Debbie obleko. In za Božič moramo imeti spodobno kosilo. Lopovskega agenta pa naj vzame vrag!«

»Srce brez skrbi in miren spanec sta mi ljubša; odkar je živina od hiše, nisem še mirno spal eno uro.«

In starec je šel s petimi funti v Tralee. Celo pot, bilo je trinajst milj, je korakal peš. A vrnil se je žalosten.

»Ni vzel!« je dejal. »Zahteval je dva funta, dvanajst šilingov in šest penc več — za stroške, kakor je dejal —; in nisem jih mogel dati. Slutim, da namerava nekaj slabega.«

»Zelo me veseli, da ni vzel denarja,« je dejal Pierry. »Ali nam niste nič prinesli za praznike?«

»Ne mnogo,« je odvrnil stari oče ter izvlekel iz obdrgnjenega, raztrganega žepa majhen kos mesa. »Zelo mi je bilo težko dotakniti se Marijinega denarja, toda mislil sem si, da nekaj pričakujete.«

»Lopov namerava nekaj slabega,« je dejal Pierry. »Toda mi bomo pripravljeni, mi bomo pripravljeni.«

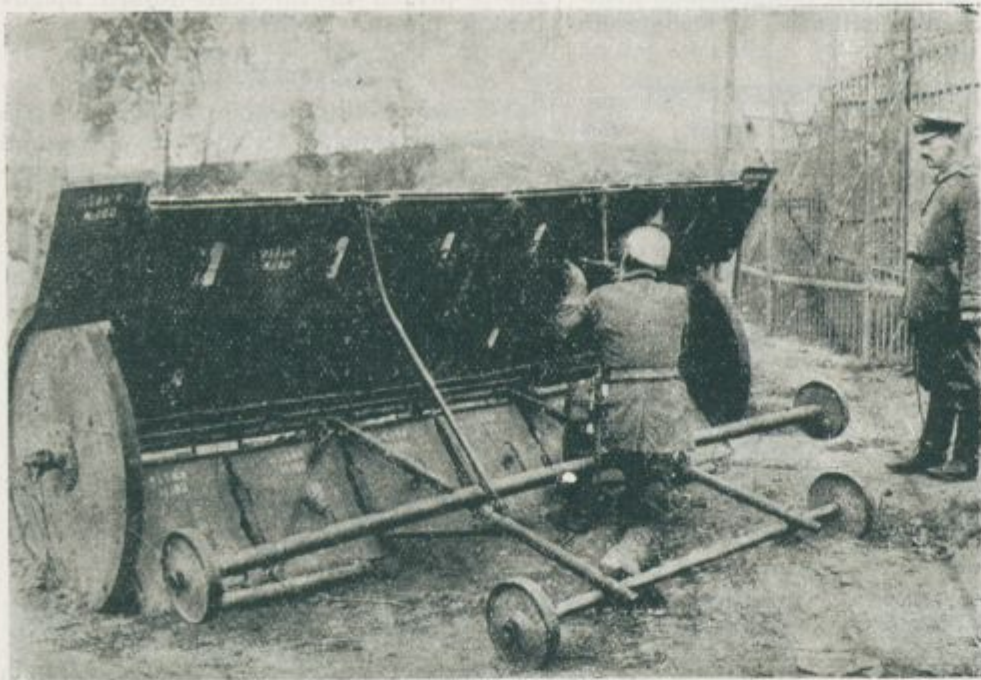
Sveti večer je prišel in z njim sveti čas, ko človek pozabi, da je življenje vojna služba, in ko se spominja izreka: »Dam Vam novo postavo, da se ljubite med seboj, kakor Vas ljubim jaz!« A na Lisheen se je spustil vsled sence težkih prihajajočih dogodkov mračen in otožen, brez vsakega veselja.

Poseben dogodek zvečer je napravil na gospoda Maxwella neizbrisen vtis, kajti

val v Gradcu, kjer bil pri Slovensk. katol. izobraževalnem društvu »Kres«. Potem je

»Grem rad in se ne bojim, kar bo, pa bo. Kaj hočem drugega kakor zvesto slu-

Ruska iznajdba:

Na ravnini še dokaj vporabni prsobrani za pehoto, ki so jih uplenili Nemci.

odšel na Dunaj, kjer je bil potrjen k vojakom. Bil je pri 17. pešpolku v Celovcu. Ko se je ob mobilizaciji nahajal v Ljubljani, je bil zelo vesel in navdušen, da bo že skoraj šel nad Ruse, seveda z največjim upom, da se kmalu vrne. A božja volja, kateri se vsi klanjamo, je hotela drugače. Nad šest mesecev se je boril. V največjem mrazu in nevarnosti je ostal zdrav. Postal je četovodja, ki je bil priljubljen pri vseh. Svečana 1915. je smrtnosna sovražna krogla pretrgala nit mlademu življenju.

† Alojzij Čebašek.

Ravno se je izvedelo o smrti Franca, že je moral odriniti k vojakom brat Alojzij. Služil je pri 7. lovskem bataljonu. Na daljnih galiških bojnih poljanah, star komaj 19 let, je žrtvoval svoje mlado življenje za domovino. Kako težko se je ločil od dragih domačih, od rodne vasi prijateljev in znancev. Ravno se je izučil čevljarstva. Bil je vnet član »Orla« v Dravljah kjer se je učil. Kako je to telovadno društvo njega veselilo, nam pričajo tudi pisma, ki jih je pisal, preden je odšel na bojišče.

žiti Bogu in cesarju. Saj sem že trikrat s prisego potrdil, da hočem ostati zvest do zadnjega. In če bom moral umreti, rad umrem. Prej bom pri dragem rajnkem bratu in bom dobil mladeniško krono življenja. Prosim Vas, orlovsko uniformo si hranite! Ta naj Vas spominja, kako mlad sem moral zapustiti, meni tako drago društvo! Potem se vidimo gotovo enkrat, pri Očetu vseh, večnemu Sodniku. Tako kakor bi slutil, da se ne vrne več.

Padel je junaške smrti, zadet v glavo in takoj mirno v Gospodu zaspal.

Spavajta mirno, nepozabna sina in brata, v daljni, hladni gališki zemlji!

† Mirko Zavrtnik,

padel na italijanskem bojišču. Bela žena smrt še nima dovolj žetve. Nič ne izbira, venomer žanje in kosi, kar se njej zdi. Tako je tudi Mirko Zavrtnik iz Sp. Logatca padel častno za svojo domovino. V Galiciji je bil dvakrat ranjen. Ko je ozdravil, se je podal z navdušenjem nad Italijana. Žalibog, da je tam tako hitro dokončal.

Zasluzil si je krasen lavorov venec, s katerim se je podal k svojim staršem gori v lepšo domovino, kjer ni gorja in tudi ne vojska.

Dragi Mirko, spomin Nate živi med nami, a ti spavaj sladko!

† Janez Zaman,

rojen v Jablaniških Lazih, župnija Šmartno pri Litiji 30. novembra 1892., je padel v glavo zadet 28. avgusta; istega dne ga je še previdel vojni kurat č. g. Jernej Hafner, pokopan je bil 29. avgusta v Ivanju ob Dnjestru.

Bil je zglednega življenja ter vnet član Marijine družbe. Dobri družini je sicer ta izguba težka, vendar naj ji bo v tolažbo, da je šel rajni dobro pripravljen v večnost po plačilo za zgledno življenje.

Kmečko delo v Bosni za časa vojne.

razodeval je strašno pomanjkanje in stisko. Ravno nad ognjiščem sta viseli dve svinjski glavi, ki sta se v dimu tako posušili, opusteli in okadili, da ju je dolgo časa imel za lesene okraske ali reči, ki ni vedel, zakaj jih rabijo: da bi bila jestvina, to mu niti od daleč ne bi prišlo na um. Šele na ta znameniti Sveti večer je izvedel, kaj je. Posvetovali so se, ali bi ne bilo dobro toliko žrtvovati in eno glavo pridejati mesu, ki ga je oče prinesel iz Traleca, da bi izboljšal okus. Najprej so predlog zavrgli, ker je mati izjavila, da bi glavo na starem prostoru zelo pogrešala, toda navzočnost gospoda Maxwella je odločila, glavo so dejali kuhati z mesom.

»Dve vrsti mesa,« se je šalil stari oče. »Glejmo, kako napredujemo.«

Toda bil je žalosten božični praznik, morda najbolj žalosten, kar jih je doživel.

Na Štefanovo je bilo jasno in lepo. Pierry in gospod Maxwell sta odšla na dolg izprehod na goro. Bilo je okoli enajstih, preplezala sta že par strmih pobočij, ko so jima naenkrat udarili na uho glasovi iz roga in pasje lajanje. Ti glasovi so v

obeh vzbudili občutek razigranega veselja; gospod Maxwell se je mnogo in marljivo ukvarjal s športom ter ga je zelo bolelo, ko je pred njim zletel fazan in jerebica, ne da bi mogel na nju streljati. Prav mehanično je nato pregibal prst, kakor bi hotel izprožiti petelina. Pierry pa je bil, kakor vsak najemnikov sin, pripravljen peš iti celih dvajset milj k dirkanju. V trenutku sta se obrnila in zagledala globoko pod seboj v dolini veselo gručo jezdecev z rdečimi in črnimi jopiči, s klobuki, ki so se svetili v solncu, in z drhaljo psov. Naglo sta se vrnila v dolino. Ob cesti sta prišla iz grmičevja in šla potem proti zbirališču. Lovec, ki je imel pse, je govoril z gručo kmetov, ki so kazali semtertja. Ko sta se mladeniča pomešala v množico, sta slišala, kako je eden jezdecev drugega imenoval Netterville. Ogovorjen je brez vsake elegance sedel na konju, bil švepave postave, podmuljenega pogleda in živordečih, ščetinastih brk, ki so bile postrizene.

Pierry je takoj uganil, da je osvraženi agent, ki je njemu hotel uničiti dom. V njem se je vzbudila jeza, in v hipu se je

odločil, da ga osmeši pred vso lovsko družbo, naj se zgodi, kar hoče.

Razdraženi psi so se motali konjem pod nogami. Njihov vodnik je bil vsled zamude ves nestrpen. »Vi,« je zavpil na Pierryja in Maxwella. »Ali mi moreta povedati, v kateri dupljini je lisica, v Lisheenu ali v Ahacrosu?«

»Ne vem,« je zasmehovalno dejal Pierry. »Toda jaz Vam lahko takoj pokažem sledove velikega predrznega lisjaka, kakršnega niste še videli.«

»Kje, kje?« se je glasilo iz vrst, in jezdeci so se drenjali vkup.

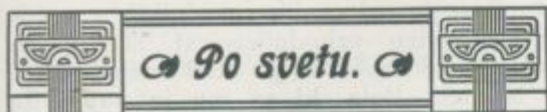
»Tukaj, ravno za Vami,« je dejal Pierry in pokazal na Nettervillea.

Seveda je takoj izbruhnulo hihitanje. Netterville je zapodil konja čez zid pod pretvezo, da mora konja nekoliko izprehoditi. Zid je bil iz rdečega kamenja ter se je pod konjevimi kopiti posul. Nato se je jezdec zagnal v kratkem galopu čez strnišče. Isti hip je planil Pierry za njim.

»Vun, Vi!« je vpil. »Vun, dol z njive poštenega moža, Vi — lopov!«

(Dalje.)

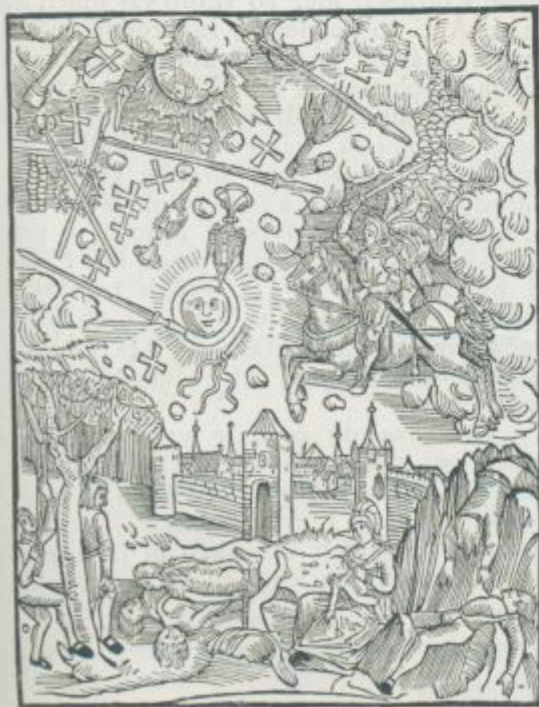

Svetovna vojska.

Vsi pogledi so zdaj obrnjeni na Balkan. Tekom zadnjega tedna se je nadaljeval siloviti pritisk naših in nemških čet v Srbijo. Iz belgrajske okolice so prodirale naše armade naprej, zavzeti so morale močno utrjene postojanke na Črnem Brdu, Cunaku in Stazari. Vrženi sovražnik se je umaknil na goro Avala, a jo je po ljutem artilerijskem boju in vsled strašnih bajonetnih naskokov moral pustiti našim hrabrim četam, ki vrše čudeža junaštva. Druge čete so vzele Obrenovac, zasedle Mačvo, z bajonetom vrgle s Ciganske Gore južno od Gročke sovražnika nazaj in dosegle stik z nemškimi četami, ki prodirajo ob Moravi. Nemške armade so vzele vse močno utrjene postojanke okoli Požarevaca, skupaj z našimi dosegle višine pri Vraniću. Boji so obupni in strašni, kajti Srbom pomagajo tudi žene in otroci. Tekom tedna je bilo zasedeno od generala Kóvesza 120 km² srbskega ozemlja ob Donavi, ujeta nekaj tisoč Srbov in 30 topov. Rumunija in Grška hočeta varovati svojo nevtralnost.

Na drugi strani pa prodirajo v Srbijo Bolgari. Boji so se pričeli s srbskim vpadom v Bolgarijo proti Bjelogradčiku, Trnu, Kjustendilu in Bosilegradu. Bolgari so nato prekoračili mejo proti Knjaževcu in Zajecarju, da bi odrezali železnico proti Negotinu. Zasedli so obe omenjeni mesti, vzeli so tudi Vranjo in pretrgali zvezo med Nišem in Solunom. V Macedoniji so vzeli Štip in Radovič ter gredo proti Kumanovem, polastili so se tudi visoke in važne postojanke na Osigovi planini. Bolgari izkazujejo vnovič sijajne zglede svojega junaštva. Zaplenili so okoli 20 opov in ujeli par tisoč Srbov.

Znamenja na nebu. Prikazen iz leta 1501, ki je svarila sovražnike krščanstva in jih klicala k sodbi.

Na grške proteste proti četverosporazumu se četverosporazum ni oziral, a vendar se izkrcevanje čet ne vrši v takem številu, kakor je bilo rečeno. Prvi teden se je izkrcalo okoli 50.000 mož. Francoski zunanji minister Delcassé je vsled svojih diplomatskih neuspehov in spora med

Vivianijem odstopil. Trde, da se tudi drugje pri četverosporazumu ministrom majoje stolčki.

Na Ruskem so naše in nemške čete vedno izpostavljene silovitim sovražnim protinapadom, ki so jih povsod odbili. Bližajo se zimski stoječi boji; Rusi napadajo na celi črti od Rige pa do Tarnopola. Ponesrečili so se jim sunki pri Dvin-

so trdno prepričani o njej. Kje je vas na Slovenskem, v kateri ni še nihče videl mrličev brez glav, vedomcev in mrtvaškega izprevoda? In nikakor ne moremo misliti in trditi, da človek, ki pripoveduje o svoji prikazni, vedoma in hote laže, ne, on je v resnici prepričan, da je videl. Znano pa je, da čim neverjetnejša je stvar, tem rajši jo verujemo. Ljudska domišljija išče

Znamenja na nebu. V letu Gospodovem 1568. sta se prikazali nad mestom Bambergom dve bojujoči se vojski.

skem, na Stiru in pri Tarnopolu; v zadnjem času so našli pri njih japonsko strelivo.

Tudi na Francoskem je sovražniku jasno, da njegova ofenziva ni imela zaželenih uspehov, strašni sunki so zahtevali mnogo žrtev; boji za utrjene postojanke so bili zelo krvavi. Sovražna premoč je iztrgala nekaj jarkov; povečini so jih Nemci spet zasedli.

Z ofenzivo je začel tudi Italijan in hoče prodreti čez kraško planoto proti Trstu. Doberdobsko kamenje zopet rdeči kri sovražnikov brez uspeha.

Knjige in knjige bi napisali lahko o junaštvu naših čet na vseh bojiščih, a odpor proti Lahom je izredno strašen in ljut. Naša artiljerija vrši precizno svojo nalogo, le malo napadalnih rojev pride naši pehota pod ogenj, navadno jih prej razkropi naše topništvo.

Železni obroč naših čet se nikjer ne da stisniti.

Nebesne prikazni v ljudskih pripovedkah.

Kdo še ni slišal o treh žarečih solncih, ki so krvavela na nebu pred kmečkim puntom, o celih vojskah v oblakih, o silnih mečih, ki so bliskali na nebu, o odprtih nebesih. V naših pripovedkah je mnogokrat omenjeno znamenje, ki se je prikazalo na nebu, ljudstvo govori o zvezdah-repaticah, ki napovedujejo vojsko, potrese in uime.

Kako je nastala vera v take prikazni? Nikakor nam ni vedno treba misliti na nadnaravna čuda. Nekateri ljudje so obdarjeni z zelo živo domišljijo, vsak najmanjši povod jim priključijo sliko. Stvar si predstavljajo tako živo, da jo verujejo in

za različne prirodne prikazni razlage in ne toliko, kaj je, temuč kaj pomeni. Vzbude se spomini na pripovedovanje starih dedov, ki so še v davnih časih po božje častili

Znamenja na nebu. Take čudne reči so videli na nebu Saksonci v letu Gospodovem 1550. pozimi.

razne prirodne sile; in tako ljudstvo že navadni zvezdi-repatici, že utrinku samemu pripisuje skrivnostni pomen. In *fata morgana* tudi pri nas ni neznana stvar. Še pradžkrat so poročali časopisi, da so na Štajerskem videli v zraku celo vojno brodovje, lani so videli karavano na kamelah. *Fata morgana* je prirodni pojav: Skozi zračne plasti se žarki ne odbijajo navpično, temuč se lomijo. Če nanese slučaj, da zaidejo v ugodne plasti, se vrnejo nazaj, proti zemlji. Mi ugledamo sliko v isti smeri na nebu, odkoder prihajajo zlomljeni žarki. In kdo še ni slišal o vaseh na obzorju, ki so že zapeljale potnike v puščavi, da so krenili v napačno smer. Slika je izginila in potniki so spoznali bridko prevaro.

Reči moramo tudi, da so živeli in še žive ljudje, ki so bili res obdarjeni z darom zamaknjenja, s posebnim darom gledanja v prihodnost, v nam neznane svetove.

Iz vsega tega se je izcimila vera v nebesna znamenja; na podlagi pripovedke je potem risar narisal v starih knjigah razne prikazni, pripomoglo je k temu mnogo risanje prizorov iz Sv. pisma. Narisano znamenje pa je še bolj utrdilo med ljud-

stvom vero v resničnost. Prinašamo par slik iz starih knjig, ki nam kažejo razna nebesna znamenja in prikazni.

O kugi.

(Po Manzoni — »I promessi sposi« — prosto prevedel Konrad Theuerschuh.)

(Dalje.)

Dotična poslanca sta preiskavala bolnike in mrlične in na vseh sta opazila odurne in grozne znake kužnih bolezni. Takoj sta o vsem pisмено poročala zdravstvenemu svetu, nakar se je ta, kot poroča isti Tadino, »jel pripravljati«, da izda zdravstvene potne liste, ki bi ljudem iz okuženih krajev onemogočili dostop v mesto. Colni uradniki so dobili začasna navodila.

Čeprav se nam zdi ta brezbrizna počasnost čudna, je vendar še bolj nerazumljiva brezbriznost in lahkomišelnost prebivalstva, ki sicer še ni bilo okuženo, pa je imelo povsem dovolj vzroka, se bati kuge. Okužene vasi so obdajale mesto skoro v polukrogu in so bile komaj 18—20 milj oddaljene. Vsak bi torej mislil, da bodo novice o tako bližnji nevarnosti povzročile pobitost, da bodo ljudje zahtevali varnostnih odredb in da se bodo vsaj nekoliko vznemirili. Toda tedanja poročila pravijo enoglasno, da se to ni zgodilo. Veliko umrljivost so si razlagali čisto priprosto, češ, pomanjkanje lanskega leta — to leto je bila velika lakota — in vojskine nadloge so temu vzrok. Kdor je na cesti,

v prodajalnah ali v hišah kugo samo omenil, tega so vsi zasmehovali in mu očitali strahopetnost. Ista samozavest, ali bolje ista slepota in brezbriznost je vladala pri mestnih

stanil se je pri svojih sorodnikih v predmestju blizu vzhodnih vrat. Takoj po prihodu je zbolel in po štiri dneve je umrl v bolnici. Bula, ki se mu je napravila

**Bolgarska
pozivlja
pod orožje**

Odhod v
Budimpešti
bivajočih
Bolgarov
na vojno.

gosposkah. Zdravstveni svet jih je sicer prosil in rotal, naj sodelujejo; pa še v njem samem ni bilo tolike gorečnosti, kot bi bilo treba v izdatno varstvo. Zdravnikaposlancu sta bila pač ona moža, ki sta, prepričana, da je velika nevarnost blizu, neprestano sili-la, da bi se sklenilo [kaj odločnega. Zdravstveni svet je pa moral priganjati oblasti in te so zopet morale priganjati druge. Zato ni čudo, če se je vršilo vse tako počasi. Razglas o zdravstvenih potnih listih, ki je bil potrjen že 30. oktobra, so oblasti sestavile šele 23. novembra, razglasile pa teden pozneje. Bilo je pa prepozno, kuga je bila že v Milanu.

Kot poročajo zgodovinarji, jo je zanesel vojakdomačin, ki je služil kot najemnik v španski vojski. O njem samem ne vemo nič gotovega. Prinesel je s seboj velik sveženj obleke, ki jo je pokupil od nemških vojakov ali pa napolnil po okuženih vaseh. Na

pod pazduho, je v zdravniku, ki ga je zdravil, vzbudila sum, da bi to res utegnili biti kuga. Zdravstveni svet je velel zapečatiti hišo vojakovih sorodnikov, okuženčevo obleko in posteljo, na kateri je umrl, so sežgali. V par dneh pa zbolita dva bolniška strežnika, ki sta z vojakom prišla v dotiko, in duhovnik, ki je nesrečneža izpovedal in obhajal. Sedaj so v zdravstvenem svetu jeli izginjati pomisleki in predsodki, kuga je bila gotova. Iz bolnišnice se sicer ni širila, ker so zadostno poskrbeli za protiodredbe. Toda vojak je kali boleznijo pustil tudi zunaj. Prebivalce one hiše, kjer je prenočeval, so spravili sicer v lazaret, kjer so skoro vsi umrli na kugi. A ti so že poprej razprodali in pri svojih znancih poskrili, kolikor so mogli obleke, pohištva in drugih predmetov, da bi jih po ukazu zdravstvenega sveta ne sežgali in uničili. Največ novih kali je pa dohajalo odzunaj, ker so bile varstvene odredbe nepopolne in so se odloki izvrševali prepočasi in prepovršno. Mnogo je pripomogel k temu živahni promet, ker Milan je bil že tedaj eno največjih trgovskih središč gorenje Italije. Te kali so klile počasi in skrivno ostali del leta in prve mesece prihodnjega, ki je postalo tako usodepolno.

Od časa do časa je umrl sedaj ta, sedaj oni v posameznih delih mesta; a ravno ti redki slučajji — gotovo je mraz nekoliko oviral razvoj bolezni — so odstranili pri ljudeh vso skrb in jih utrdili v prepričanju, da kuge ni in da je sploh nikdar ni bilo. (Dalje.)

Prijatelji „Ilustr. Glasnika“!

Širite in agitirajte za naš list, kateri edini ima originalne slike!

Šesta skupina razglednic „Voj-ska v slikah“ izide sredi novembra.

Zunanost razvalin romarske cerkve na Sv. Višarjih. (1. slika.)

Angleški častniki. V času burske vojske je pisal londonski šaljivi list »Truth« o poveljnikih angleške vojske takole:

Vprašanje: Kaj je general?

Odgovor: General je uniformiran polkovnik. Nekateri generali bi bili kras zbirkar starinoslovcev. General uspeva posebno bujno ob morskih bregovih južne Angleške, kjer se deva zložno v kopalniščnem stolu in se odpohi od naporov svoje brezposelnosti. V mirnem času se trudijo generali, da bi si pridobili z ženitvijo dobro mesto, v vojnem času so zaposleni s tem, da izgubivajo dobro mesto.

Vprašanje: Kaj je polkovnik?

Odgovor: Polkovnik je jarek odvodnik, ki odvaja generalove izbruhe besnosti (vzrok opešana prebavila) do stotnika. Zato je stotnik po zakonu narave sovražnik polkovnikov. V mirnih časih je polkovnik strah vseh mož, v vojnem času je jako miroljuben. Polkovnik vé, vidi in sliši vse. Samo, kadar je treba vedeti, kje je sovražnik in koliko ga je, takrat zapuša polkovnika njegova modrost. Tedaj se zanaša na svojo visoko razvito domišljijo. Poleg teh občudovanja vrednih lastnosti ima polkovnik tudi poseben dar božji, da spravlja s priznano zvitostjo vse v nered.

Vprašanje: Kaj je stotnik?

Odgovor: On je, kakor je bilo rečeno, po zakonu narave polkovnikov sovražnik, ki čuti za polkovnika samo najgloblje zaničevanje.

Vprašanje: Kakšne so stotnikove dolžnosti?

Odgovor: Stotnikova edina dolžnost je ta, da odkriva napake svojega moštva.

Vprašanje: So li stotniki, ki razumejo in znajo tudi kaj drugega?

Odgovor: Pravijo, da se dobe taki stotniki drugod.

Kako daruje cesar. Slavni matematik Maupertuis je spremljal leta 1741. Friderika Velikega v vojno in je bil ujet od avstrijskih huzarjev. Privedli so ga na Dunaj in bil je predstavljen cesarju Francu I. Hitro se je pritožil cesarju, da so mu vzeli cesarski huzarji dragoceno uro, ki je bila narejena in kupljena od slavnega urarja Grahama v Londonu. Cesar Franc I. se je nasmehnil razjarjenemu učenjaku: »Moji huzarji so se le pošalili, poslali so mi Vašo uro, da Vam jo vrnem. Evo je!« — In cesar je segel v žep in podal oranemu krasno uro. Začuden učenjak je spoznal, da ga je obdaril cesar prav na cesarski način, kajti dobil je cesarjevo, z briljanti vdelano uro.

Koliko stane kokoš? Angleški vojaki na Francoskem so prišli pod noč v vas. Užili niso bili ničesar od jutra sem, zato so gledali željno na perutnino, ki se je spravljal po dvoriščih v svoja prenočišča. Ali bilo jim je strogo prepovedano, da bi »rekvirirali« na svojo roko — in čakati so morali menaže. Kaj se je godilo med tem, o tem molče kure. Ali gospod stražmojster je baje nekaj slutil in ko je bila menaža kuhana, je pogledal v vsak kotel. Izkušeni nos ni varal izkušenega moža: V zadnjem kotlu sta skakali dve kokoši v valovih juhe. Sledila je stroga službena preiskava: »Kje ste dobili kokoši?« — Topničar Kovač poroča: »Kupili smo jih.« — »Tako! Na kak način?« — »Tako, gospod stražmojster: Grem na bližnje dvorišče in vprašam kmetico: 'Koliko stane par kokoši?' Ona odgovori, kar nam pravijo navadno: 'N'a plus, monsieur. Nix comprend, monsieur!' (Nimamo več, gospod. Nič ne razumem, gospod.) Videl sem pa več

čopk v kurniku. Vprašam še enkrat. Ona trdi: 'Nix, nix!' Torej kokoši ne stanejo nič — vzem sem dve najlepši in sem se zahvalil.« — Stražmojster: »Tako obnašanje zasluži kazen. Topničar, javite se takoj pri meni.« — Stražmojster je odkorakal, topničar za njim. Tovariši so ugibali, kaka kazen bo doletela Kovača. Vojni čas je strog. Ni minilo pol ure, ko pride kaznovani topničar zadovoljno režeč se nazaj h kuram v kotlu. Tovariši ga obsujejo z vprašanji: »Kaj ti je rekel?« — »Poslal me je, da kupim tudi zanj dve kokoši za isto ceno.«

Ob pomanjkanju moke. Učitelj v šoli: »Ako stane kila moke 30 vinarjev, koliko bi trebalo denarja za dvajset kil?« — Učenec živahno: »Prosim, gospod učitelj, kje se pa dobi zdaj dvajset kil moke, in to po trideset vinarjev? Bi povedal materi.«

Hud poper. Pri polkovni godbi so se bili našli po mobilizaciji trije stari tovariši. V taboru so si preganjali dolg čas v prostih urah s pripovedovanjem svojih doživljajev. Vsak

vode, kajti nevarnost je bila, da se ne vname gledišče.« — »To je prava reč,« je odmahnil Tržačan, »mi smo imeli v Trstu pri orkestru godca, ki je sviral solo Berliozove simfonije tako goreče, da je zadela tri bližnje poslušalce vročinska kap.« — »Vse to so prav navadne reči,« je omalovažil tovariš Dunajčan. »Pomislite, kaj se je meni zgodilo v operi na Ringu. Tam je sodeloval poleg mene večer za večerom star fagotist-pijanec. Bil je skozinkoz prepojen z alkoholom in gasilske priprave so bile vedno na mestu. Neki večer smo igrali Strausovo »Gori«. Pijanec je pihnil prvi glas v svoj fagot — kar se je fagot vnel in od njega pijanec...«

Skesana ljubezen. Znani glumač Belachini je končal večkrat svojo predstavo s tem, da je povabil gledalce, da naj pride kdo izmed njih na oder, da ga bo obglavil. Navadno se je našel človek, ki se je pustil obglaviti. Nekega večera pa je sedela v pritličju zaljubljena dvojica, ki se je bila skregala med pred-

Dobro je zračunal!

»Bože mili, moji prostori — pa en kilogram petinsedemdeset deka moke ... na teden — to bo prepil!«

njih je gledal, da pove samo čisto resnico. Njih zgodbe so bile čudne ali verjetne, godcem se pripeti marsikaj. Čeh je pravi lmed drugim: »V Breslavi sem slišal umetnika, ki je godel tako ognjevito na gosli, da sta ga morala ves čas stražiti dva ognjegasca s polnimi čebri

stavo. »Grem in se pustim umoriti,« je sklenil mladenič. Ko je klical umetnik na odru pod morilno sekiro, je vstal mladenič odločno in šel trdih korakov na oder. Deklica je molčala. Ali ko je klečal njen dragi pod svetlim jeklom, je prišlo kesanje, se je obudil strah.

Plašna je pritekla na oder, je objela obupanega in kričala: »Ne, Pavel, ne! Ti ne smeš umreti!«

Drugokrat je vprašal Belachini po končani predstavi poslušalce: »Je kdo med vami tako pogumen, da poskusi z menoj? Snem ga s kostjo in kožo, vendar bo ostal zdrav in živ.« Oglasil se je mlad fant. Belachini ga je ogleđoval in sklenil: »Nekje je treba začeti — začnimo pri palcu.« — Vgriznil je fanta pošteno v palec. Ta je zakričal. Glumač se je začudil: »Če vpijete že pri palcu, kaj bo pa pri glavi?« — Fant je odskočil z odra in skozi vrata.

Orehov špirit za lase. (Odgovor na vprašanje pridnih bralk in bralcev.) V 4. številki »Glasnika« je bil izmaknil tiskarski škrat nekaj vrstic, zato ni bila stvar razumljiva. Torej: Mlade zelene orehe ali samo orehove zelene ježice zalij z dobrim špiritom (ne s kurilnim) toliko, da stoji špirit štiri prste nad ježicami, postavi na solnce in pusti tam 14 dni, potem odlij razmočino. — Ravnotako se nastavijo ježice na olju, olje je lahko navadno laško ali bolj fino. Ni pa ta špirit za zelo občutljive mehke lase. Pri mazanju je treba samo par kapelj na krpico ali na prste, to se utere v kožo. Ponavlja se vsak osmi ali četrty dan, kakor komu kaže; preveč ni nikjer dobro. — Lasje postanejo tudi lepo črni in močni, ako kuhaš na vodi (na liter) pest mulinovega, pest kopinovega (robidovje) in pest žajbeljevega listja, zrno sode in zrno navadnega mila, si izpereš z mlačnim glavno in oplakneš s čisto mlačno vodo. Po umivanju je treba glavno dobro osušiti.

Meso. Že več let sem se je poudarjalo in pisalo od različnih modrijanov, da je edino meso in samo meso prava podlaga životu. Neki učenjak je trdil, da je človek samo to, kar je, namreč več mesa ko poje, bolj je brih-

Nov izraz. »Tih, žena! Kaj lajaš kot laški šrapnel!«

ten. Tisti učenjak se gotovo ni napasel repe, pa je vendar pozabil, da so bili ravno možje visoke razumnosti, ki niso uživali mesa in so dočakali vendar visoke starosti. Majhen krog vegetarijancev, ki so dokazovali, kako škoduje uživanje mesa, so zasmehovali mesojedi. Vojska je izpremenila mnenje učenjakov, zdaj računajo in poudarjajo, kar je vedel kmet že prej: da ni meso neobhodno potrebno, da je veliko uživanje mesa celo škodljivo. Med drugimi pravi berlinski fiziolog Taubner: Ustavimo z uživanjem mesa, ki se ni podražilo zato, ker ni živine, ampak zato, ker se je začelo nekaj let sem preveč mesa uživati. Uporaba raste

bolj, nego pridelek, kmetijstvo ne more slediti. Povišano uživanje mesa ni nikaka korist za ljudi. Ravno narobe. Takozvana mrzla kuha, z mesom obložen kruh pri čaju za večerjo, škoduje zdravju in žepu in je vzrok, da so se odvadile naše gospodinje kuhati. Pravijo nam, da bo opešal narod vsled pomanjkanja mesa. To ni res. Basanje z mesom nam krajša samo življenje. Poglejte kmete. Mnogo jih je, ki goje živino za prodaj, sami pa pokusijo meso le o velikih praznikih. Pri nas smo precej razvajeni... — Tako pravi berlinski fiziolog, a tudi pri nas rečemo lahko, da smo preveč razvajeni. Vojska nas uči, da se živi lahko brez mesa; post, ki nam ga nalađa vojna pokora, bo koristil našemu zdravju in bo razvil naš razum. Še več let ne bo mogoče dobivati mesa, treba bo gospodinjiti na drug način, treba se bo prilagoditi razmeram. Sad, zelenjava, korenjice, moka bodo prišli v staro veljavo. Najhujše pomanjkanje bi pač bilo pomanjkanje mleka.

Za grizo skuhaj pest lanenega semena na 1/2 l vode, osladi z medom in jemlji večkrat po žlici.

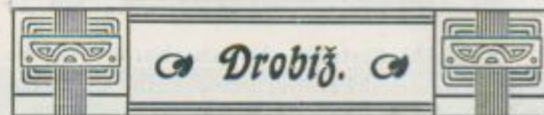
Važen gospodarski nasvet. Inženir Marchbach je razpravljal v avstrijski »Kemiker-Zeitung«, kako bi se opomoglo, da se ne bi pokvarila koruzna moka: V koruzni kali ali klci je maščoba in encymin, ki povzročata, da se pokvari moka. Ako bi vzeli koruzi pred mlačvo njeno kal, bi bila koruzna moka ravno tako shranljiva in dobra kakor pšenična in druge žitne moke, ker bi izgubila koruzo s kaljo tudi tisti posebni koruzni okus. V Ameriki pripravijo na tak način mnogo koruze za pivovarne; ta koruzin zdrob je tem dražji, čim manj maščobe ima v sebi. In kali se porabijo dobro v gospodarstvu. Iz 100 kg koruze se dobi 4 do 8 kg kali. Iz teh se dobi z iztiskanjem olje in opresnike. Olje se uporablja največ za tehnične potrebe in za milo, izčiščeno olje je dobro za jed. Opresniki imajo v sebi dosti beljakovine in maščobe, so torej prav primerna hrana za živino. Tako ravnanje s koruzo bi dajalo torej več vrst dobička: dobro moko, maščobe za 3-5 %, 3-0 % opresnikov. Ker bi se iztržilo precej za olje in krmilo, bi bila tako izboljšana moka ipak cenejša kakor je zdaj, ko je ne moremo uporabiti za vsako jed in ne shraniti za dalje časa. — Na Nemškem izdelujejo že nekaj časa iz koruze moko, ki se prodaja pod imenom »wajeena«. Ta moka je bela in okusna, se drži dolgo, ker je bilo olje iz koruze iztisnjeno pred mlenjem, je torej najbolj popolno hranivo, ki se dobi iz koruze. Za marsikatero jed je wajeena boljša kakor najlepša pšenica. Se dobiva tudi pri nas v boljših prodajalnah, glavna zaloga je na Dunaju.

Pečena jajca. Skuhaj jajca na trdo, mrzla olup in razreži na dve polovici, posoli in položi v namazano modlo, zalij z omako, potresi s sirom in drobtinami in speci v pečici. Za omako praži na maslu sesekano čebulo, stepi dve žlici moke na smetani ali na mleku, zalij čebulo in zlij na jajca.

Bananov narastek. Banane položi v skledo in zalij z maraskinom. Step 4 beljake in 1/4 kg sladkorja in namaži modlo s surovim maslom, namoči banane v snegu in naloži v modlo. Kar je ostalo snega, zlij na vrh in peci 15 minut. Zgoraj mora biti lepo rumeno.

Jabolčni hlebčki. Step 4 jajca, 1/2 litra piva in 1/8 kg sladkorja, primešaj toliko moke, da bo gosto, umešaj potem še kroznik razsekljanih jabolčkov, pusti, da počiva kako uro, naredi majhne ploščice, speci jih v ponvi in poveljaj v sladkorju.

Orehove madeže na prstih drgni z gnilih jabolčkom ali namoči v vodi notranjo kožico orehove ježice in umij se v tej vodi.

Mrtvično spanje vsled eksplozije. Grozoviti polom na bojišču, udar in razpok granat vpliva različno na živce. Temu vzame besedo, drugemu vid, tretjemu gibanje. Pred par meseci so poročali iz Inomosta, da je tam vojak Bošnjak, ki je zaspal vsled pretresenja in spi neprenehoma. Sušca meseca so ga bili pripeljali iz Galicije v Bocen, od tam v Inomost. Hranijo ga umetnim potom; za zbadanje po hrbtu in po prstih se ne zmeni. Vendar upajo, da ga spravijo z elektriko pokoncu, ker je začel vendar požirati jedi, dasi dela to le mehanično. — V Ljubljani je bil vojak Dunajčan, ki ga je bila vrgla granata v zrak. To mu je udarilo tako na živce, da se ni mogel ganiti; polagoma se mu je vračalo gibanje. Tako je upanje, da bodo izginili s časom vtisi strašnih prizorov in pokov bitk na uboge človeške živce. — Kako deluje grmenje topov na živce živalic, kaže papiga, ki se je bila skrila v kot med smeti, ko je slišala neznan hrum. Ko je prišla zopet iz skritja, ni znala več nobene besede in je oponašala po svoje samo gromoviti, grozni glas topov.

Coagulen se imenuje novo sredstvo, ki ustavi hitro kri. Kri ima lastnost, da se strdi in zadela sama; švicarski kirurg Fouris je pripravil preparat, ki pospeši strjenje, ker pomnoži krvno lastnost, da se strdi.

Glavobol je zlo, ki se vedno povrača. Kogar se je enkrat polotil, mora računati s tem, da se bolečine v dobi osem ali štirinajst dni, treh ali štirih tednov ponove. Ponovile se bodo zato, ker je glavobol povečini živčna bolezen. Če se torej enkrat pojavijo, je mogoče njih povratek zabraniti le s krepčanjem in pomirjenjem živcev. Mnogim tisočem, ki jih je mučil glavobol, je izborno služil Fellerjev blagodišeči, živce pomirjajoči, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn. »Elsa-Fluid«. Pozdravi navadno takoj glavobol in zabrani njegov povratek. Kdor hoče imeti na izprehodih, potovanjih in na prostem takoj učinkujoče sredstvo pri roki, naj bi vedno imel v žepu Fellerjev klinček proti migreni. Ako je glavobol posledica slabega prebavljanja ali zaprtja, naj se vzamejo Fellerjeve nalahno odvajalne rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. 6 škatlic stane 4 K 40 h franko, 12 steklenic Fellerjevega »Elsa-Fluid« 6 K franko, 1 klinček proti migreni zraven zaviti 1 K. Naroči se naj direktno pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). (e)

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigovozna dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.